

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ СІМЕЙНЕ ПРАВО ” Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: 081 «Право» Рік навчання: <u>2-й</u>, семестр <u>4-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Права</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	к. ю. н., доц. Маньгора Таміла Василівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	tmangora@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сімейне право» є обов’язковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції - 26 год.; практичні заняття - 24 год., самостійна робота – 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін: «Цивільне право України». Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Адміністративний процес», «Цивільний процес».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Зазначена навчальна дисципліна покликана розширити знання здобувачів вищої освіти про об’єкти та суб’єктів цивільного права, сімейні правовідносини, майнові та немайнові відносини між подружжям та іншими членами сім’ї, усиновленням та встановленням опікунства і піклування. Розмежування сімейно-правових відносин законодавчого регулювання від

інших, що регулюються моральними, релігійними нормами тощо, є надзвичайно важливим завданням в процесі вивчення навчальної дисципліни. Тісний взаємозв'язок сімейного права з такими юридичними дисциплінами, як цивільне право, конституційне право, теорія держави і права, обумовлює методику викладання навчальної дисципліни. Це дозволяє сформувати у студентів комплексний підхід до вирішення практичних завдань, що виникають в процесі вирішення ситуативних завдань в галузі сімейних правовідносин.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Засвоєння основних юридичних понять у сфері сімейних правовідносин, а також набуття практичних навичок з вирішення ситуативних проблемних завдань в галузі сімейного права, що виникають в процесі здійснення юридичної діяльності державними органами влади та юридичними установами. Досягнення мети здійснюється в процесі викладання навчальної дисципліни через вирішення наступних завдань.

Завдання вивчення дисципліни

Ознайомлення студентів з особливостями галузі сімейного права, її відмінностями від споріднених галузевих дисциплін;

- формування уявлення щодо основних юридичних понять у сфері сімейних правовідносин, особливостей їх регулювання;

- прищеплення знань, умінь та навичок вирішення окремих юридичних спорів, що виникають в галузі сімейних правовідносин;

- виклад фактичного матеріалу в обсязі, передбачуваному навчальною дисципліною

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі юридичної діяльності чи у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності (ФК):

ФК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно- правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини

ФК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Програмні результати:

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (softskills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод

проектів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

План вивчення навчальної дисципліни.

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Поняття та принципи сімейного права.	2	2	10
2	Сімейні правовідносини.	2	2	10
3	Шлюб і правове регулювання його укладення Припинення шлюбу	4	4	10
4	Особисті права й обов'язки чоловіка і жінки	2	2	10
5	Майнові права й обов'язки подружжя	2	2	10
6	Особисті права й обов'язки батьків і дітей	4	2	10
7	Майнові права й обов'язки батьків і дітей	4	2	10
8	Усиновлення. Опіка і піклування над дітьми	4	4	15
9	Патронат. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу	2	4	15
	Разом:	26	24	100

Самостійна робота студента

Самостійна робота студента ВНАУ є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (гугл-презентації).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	30	щотижнево	Усне та письмове опитування, тестовий контроль, обговорення проблемних питань, вирішення ситуаційних задач
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	20	щотижнево	Усне та письмове опитування, обговорення проблемних питань
3	Індивідуальні творчі завдання	30	1 рази	Захист індивідуального завдання, обговорення, виступ з презентацією
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	20	2 рази	Усне та письмове опитування, тестування у системі СОКРАТ, MOODLE
Разом		100		

Список основної та додаткової літератури.

Основна

1. Апопій І. В. Сімейне право України : навч. посіб. для студ. Вузів. 2-е вид., переробл. та допов. К. : ЦУЛ, 2011. 359 с.
2. Бельо А.Ю. Право на сім'ю: його зміст та особливості. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №3. С. 74-77.
3. Береженна О., Дяченко С., Кулаківська Т. Принцип пропорційності в цивільному процесуальному праві України: теоретичні та практичні аспекти. Підприємництво, господарство і право. 2019. Вип. № 12. С. 6–10.
4. Васильєва В.А. Спільна сумісна власність подружжя і корпоративні права. Корпоративні правочини : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27–28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. С. 8–14.
5. Василів С.С. Поняття та особливості сімейних спорів. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №7. С. 55-58
6. Дутко А. О., Мних С. Р. Поняття та ознаки сім'ї за законодавством України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 3. С. 106
7. Ольховик Л.А., Буй О.С. Зміст права дитини на сім'ю. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 5. С.110–113.
8. Конончук Н.М. Визначення сімейно-правового статусу дитини у сім'ї її природного походження. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 7. С. 74-79.
9. Лифлянчик С. Вирішення спірних питань між батьками щодо визначення місця проживання дітей. URL: <https://protocol.ua/ua/virishennya>
10. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): Монографія. Відп. ред. Я.М. Шевченко. Хмельницький: Вид-во Хмельницьк. ун-ту упр. та права, 2007. 626 с.
11. Синегубов О.В. Загальні положення здійснення права дитини на сім'ю. Форум права. 2013. № 4. С. 368.

12. Сидорчук В., Дяченко С. Верховенство права: науковий погляд, судова практика. Юридичний бюлетень. 2018. Вип. № 6. С. 71–77.
13. Сімейне право України: Підручник. За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. К.: Юрінком Інтер, 2004. 200 с.
14. Тельнік О.Б. Щодо окремих шляхів вирішення актуальних проблем сімейно-правового характеру. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. №4. С. 179-184.
15. Омельчук О.М. Правомірна та неправомірна поведінка в сімейному праві України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №5. С. 55-57.
16. Ошийко М.А., Дяченко С.В. Вирішення спірних питань між батьками щодо визначення місця проживання дитини після розлучення. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №2. С. 82-86
17. Черновалюк Ю. Ю. Право особи на сім'ю за законодавством України. Актуальні проблеми держави і права, 2008. С. 216–221.

Нормативно-правові акти

18. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року.
19. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 року.
20. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.03.2003 року. Офіційний вісник України. 2003. № 11.
21. Закон України від 02.06.2005 «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей» Голос України від 25.06.2005. № 116.
22. Закон України від 23.06.2005 року «Про міжнародне приватне право». Голос України від 29.07.2005. № 138.
23. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р.
24. Закон України від 26.04.2001 «Про охорону дитинства». Відомості Верховної Ради. 2001. № 30.
25. Закон України від 15.11.2001 р. «Про попередження насильства в сім'ї». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>

26. Закон України від 21.11.1992 р. в редакції від 18.10.2012 р. «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
27. Закон України від 01.07.2010 р. «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» URL: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2398-17/page2>
28. Наказ Міністерства оборони України від 04.11.1996 р. № 320 «Про затвердження переліку додаткових видів грошового забезпечення та інших виплат, що не підлягають облікові при відрахуванні аліментів з військовослужбовців». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
29. Наказ Мінсім'ямолодьспорт України, МОН України, МОЗ України від 02.02.2007 № 302/80/49 «Про затвердження Порядку вибуття дітей із закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, й соціального захисту дітей, до сімейних форм виховання». Офіційний вісник України від 16.03.2007. № 17.
30. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.12.2002 р. № 480 «Про перелік видів добровільного медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу». Офіційний вісник України від 07.02.2003. 2003. № 4.
31. Наказ МОЗ України від 02.09.2008 р. N 510 «Про затвердження Переліку захворювань, які дають право на усиновлення хворих дітей без дотримання строків перебування на обліку в Державному департаменті з усиновлення та захисту прав дитини при Міністерстві України у справах сім'ї, молоді та спорту». Офіційний вісник України від 08.12.2008 р. № 91.
32. Наказ Міністерства юстиції України від 03.03.2004 р. № 20//5 «Про затвердження Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України». Офіційний вісник України від 26.03.2004 р. № 10.
33. Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2010 р. N 719/4940 «Про затвердження Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00>
34. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18.11.2008 р. № 4580 «Про єдину електронну систему обліку дітей-сиріт,

дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, та осіб, які бажають взяти їх на виховання». Офіційний вісник України від 31.12.2008 р. № 98.

35. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1203 «Про затвердження Порядку стягнення аліментів на дитину (дітей) у разі виїзду одного з батьків для постійного проживання в іноземній державі, з якою не укладено договорів про надання правової допомоги». Офіційний вісник України від 06.09.2002 р. № 34.

36. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 р. № 744 «Про внесення змін до переліку видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб». Офіційний вісник України 2011. № 55. с. 29.

37. Постанова Кабінету Міністрів України від від 8 жовтня 2008 р. № 905 «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей». Офіційний вісник України від 27.10.2008 р. № 79.

38. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 р. № 1740 «Про затвердження Порядку здійснення добровільного медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу» // Урядовий кур'єр від 27.11.2002 р. №221.

39. Постанова Кабінету Міністрів України від від 26 лютого 1993 р. № 146 зі змінами «Про перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб». Офіційний вісник України від 29.07.2011 р. № 55.

40. Положення про прийомну сім'ю, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 565. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF>

41. Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 564. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-%D0%BF>

42. Постанова Пленуму Верховного суду України від 21.12.2007 № 11

«Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя». URL:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07>

43. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.05.2006 року № 3 «Про застосування судами окремих норм Сімейного кодексу України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів».

44. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 березня 2007 р. № 3 «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав».

45. Концепція державної сімейної політики, схвалена Постановою ВРУ від 17.09.1999 р.

46. Конвенція Про укладення та визнання дійсності шлюбів. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_916

47. Конвенція Про консульські зносини від 24.04.1963 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_047

48. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_082

49. Конвенція Про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22.02.1993 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_009

50. Конвенція Про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 7.10 2002 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_619

51. Конвенція Про права дитини від 20.11.1989 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021

Інформаційні ресурси

52. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

53. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

54. <http://ccu.gov.ua>- Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.

55. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
56. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
57. <http://www.konspect.com> - Навчальний портал «Готуємось до занять»
58. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
59. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
60. Методичні розробки (внутрішній сайт ВНАУ)

Контроль і оцінка результатів навчання

У відповідності до положення “Про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Вінницькому національному аграрному університеті”, розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль - загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами лекційних, практичних занять та самостійної роботи - 50 балів (усний контроль: опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін., індивідуальні завдання, розв’язування задач та ін.); рубіжний контроль (колоквіум у формі тестування) - 10 балів; показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності - 10 балів, підсумковий контроль, (залік в усній або тестовій формі) - 30 балів. Разом: 100 балів. Якщо здобувач протягом семестру за підсумками поточного та рубіжного контролів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він до заліку не допускається. Крім того, обов’язковим при мінімальній кількості балів за підсумками поточного та рубіжного контролів є виконання студентом підсумкової контрольної роботи (колоквіуму).

Критерії оцінювання результатів навчання

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
2	Участь у роботі на практичних заняттях	15
3	Виконання самостійної роботи	10
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5

7	Участь у роботі на практичних заняттях	15
8	Виконання самостійної роботи	10
	Всього за атестацію 2	30
	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою, виконання макетів, виступ на наукових конференціях)	10
	Підсумкове тестування (екзамен)	30
	Разом	100

Шкала оцінки знань студента

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації). Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка, % від максимального балу	Критерії оцінювання
Відмінно 90 – 100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
Добре	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей,

75-89	в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
Задовільно 66-74	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
Достатньо 60-65	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
Незадовільно 35-59	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
Недостатньо 1-34	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.